

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN – THÔNG TIN

THƯ VIỆN QUẬN – HUYỆN VỚI VIỆC
PHỤC VỤ NHU CẦU ĐỌC CỦA NGƯỜI DÂN
TRÊN ĐỊA BÀN HÀ NỘI

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

GIẢNG VIÊN HƯỚNG DẪN:
SINH VIÊN THỰC HIỆN:
LỚP:

Th.S Vũ Dương Thúy Nga
Phạm Minh Huệ
TV39B

HÀ NỘI - 2011

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự hướng dẫn tận tình của cô giáo hướng dẫn - Th.S Vũ Dương Thúy Nga cùng giúp đỡ của các thầy giáo, cô giáo, các cán bộ thư viện và bạn bè.

Nhân đây, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến cô giáo - Th.S Vũ Dương Thúy Nga, người đã tận tình hướng dẫn tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành đến các thầy giáo, cô giáo trong Khoa Thư viện – Thông tin trường Đại học Văn hóa Hà Nội, các cán bộ đang công tác tại các thư viện cấp huyện trên địa bàn Hà Nội đã ủng hộ và giúp đỡ tôi hoàn thành đề tài này.

Qua đây, tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc đến gia đình tôi và bạn bè thân thiết đã hỗ trợ và động viên tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài của mình.

Mặc dù đã có nhiều cố gắng nhưng do trình độ và thời gian có hạn nên đề tài không tránh khỏi những thiếu sót nhất định. Tôi rất mong nhận được sự góp ý của các thầy giáo, cô giáo, các cán bộ thư viện và toàn thể bạn đọc quan tâm đến văn hóa đọc để đề tài được hoàn thiện hơn.

Hà Nội, ngày 29 tháng 05 năm 2011

Sinh viên Phạm Minh Huệ

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Lịch sử vấn đề nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu.....	4
4. Mục đích nghiên cứu.....	4
5. Phương pháp nghiên cứu.....	4
6. Kết cấu của đề tài.....	5

Chương 1: Vai trò của Thư viện Quận – Huyện trong việc phục vụ nhu cầu đọc của người dân trên địa bàn Hà Nội

1.1 Khái niệm.....	6
1.1.1 Thư viện công cộng.....	6
1.1.2 Thư viện Quận - Huyện.....	7
1.1.3 Nhu cầu đọc.....	7
1.2 Vai trò của Thư viện Quận – Huyện trong việc phục vụ nhu cầu đọc của người dân trên địa bàn Hà Nội.....	9

Chương 2: Thực trạng nhu cầu đọc và công tác phục vụ bạn đọc tại các Thư viện Quận – Huyện trên địa bàn Hà Nội

2.1 Khái quát mạng lưới Thư viện Quận – Huyện trên địa bàn Hà Nội.....	11
2.2 Đối tượng bạn đọc và nhu cầu đọc của người dân Thủ đô tại các Thư viện Quận - Huyện.....	12
2.2.1 Đối tượng bạn đọc.....	12

2.2.2 Nhu cầu đọc của bạn đọc tại các Thư viện Quận – Huyện trên địa bàn Hà Nội.....	14
2.3 Công tác phục vụ của các Thư viện Quận – Huyện trong việc thỏa mãn nhu cầu đọc của bạn đọc Thủ đô	31
2.3.1 Hoạt động phục vụ trong thư viện.....	33
2.3.2 Hoạt động phục vụ ngoài thư viện	42
2.4 Đánh giá thực trạng phục vụ của các thư viện.....	48
2.4.1 Những thành tựu cơ bản	48
2.4.2 Những mặt còn hạn chế	49
2.4.3 Nguyên nhân dẫn đến thực trạng phục vụ của các thư viện	51
Chương 3: Một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng phục vụ của các Thư viện Quận – Huyện trên địa bàn Hà Nội	
3.1 Các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng phục vụ của các Thư viện Quận – Huyện trên địa bàn Hà Nội.....	54
3.1.1 Nâng cao chất lượng phục vụ của mạng lưới Thư viện Quận - Huyện .	54
3.1.2 Nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của việc đọc.....	58
3.2 Một số ý kiến đề xuất.....	60
3.2.1 Đối với lãnh đạo thành phố Hà Nội.....	60
3.2.2 Đối với các Thư viện Quận - Huyện trên địa bàn Hà Nội	61
3.2.3 Đối với người dân thành phố Hà Nội.....	62
KẾT LUẬN.....	64
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Chúng ta đang sống trong kỉ nguyên tri thức và công nghệ, thông tin trở thành yếu tố không thể thiếu trong mọi hoạt động của con người. Thông tin tồn tại dưới nhiều dạng khác nhau: trong đối thoại trực tiếp của con người, trong các phương tiện thông tin đại chúng, trên mạng Internet và một phần không thể thiếu trong các xuất bản phẩm mà đặc biệt là sách. Trong thời đại công nghệ thông tin bùng nổ với nhịp sống hối hả như hiện nay, văn hóa nghe - nhìn tưởng chừng đã lấn át thói quen đọc sách của nhiều người. Thay vì đọc sách báo trong những thời gian rảnh rỗi, hầu hết mọi người đều dành thời gian cho việc đi chơi, gặp gỡ bạn bè, truy nhập Internet, mua sắm, ăn uống... Mọi người dường như chưa nhận thức đầy đủ vai trò của sách báo trong đời sống. Đọc sách không chỉ đáp ứng nhu cầu giải trí mà còn nâng cao nhận thức cho con người, và góp phần hoàn thiện nhân cách. Việc đọc sách báo mang lại lợi ích và ý nghĩa sâu sắc cho mọi người ở mọi lứa tuổi. Thiếu nhi tìm đến sách báo để nâng cao nhận thức, phục vụ học tập và giải trí lành mạnh; cán bộ công nhân viên chức tìm đến sách báo để phục vụ công việc; cán bộ hưu trí tìm đến sách báo để giải trí, thư giãn và để say mê với vấn đề họ quan tâm... Chưa bao giờ người ta bàn nhiều về văn hóa đọc như hôm nay. Văn hóa đọc đang đứng trước nhiều cơ hội và thách thức. Cơ hội, bởi mỗi người đều được tiếp cận với một khối lượng tri thức khổng lồ cho nên họ được quyền lựa chọn cho mình những thông tin hữu ích. Ngược lại, khối lượng tri thức khổng lồ đó lại tiềm ẩn nguy cơ làm mai một thói quen đọc vốn có bởi sự lấn át của các phương tiện nghe nhìn quá nhiều, quá hấp dẫn. Vậy, sẽ có tương lai nào cho văn hóa đọc trong ngưỡng cửa thông tin như hiện nay? Trả lời cho câu hỏi trên, nhà văn Võ Thị Xuân Hà đã từng khẳng định rằng: *“Chưa bao giờ văn hóa đọc mất đi. Nó tiềm tàng trong mỗi một con người và chỉ chờ dịp được*

đánh thức”. Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất quan tâm đến việc đọc sách báo. Người coi việc đọc như một “kênh thông tin” quan trọng để nâng cao dân trí và truyền bá lý luận cách mạng.

Hà Nội không chỉ là trung tâm kinh tế mà còn là trung tâm hành chính - văn hóa của cả nước với mật độ dân cư cao và thành phần dân cư phức tạp. Đây cũng là địa bàn tập trung nhiều thư viện và trung tâm thông tin trong cả nước. Điều này đòi hỏi các thư viện và trung tâm thông tin phải phát huy vai trò, trách nhiệm của mình trong việc phục vụ nhu cầu đọc cho người dân trên địa bàn Hà Nội. Trong khi đó, đa số người dân trên địa bàn vẫn chưa nhận thức được một cách đầy đủ tầm quan trọng của sách báo cũng như vai trò của thư viện trong việc nâng cao nhận thức cho người dân. Bởi vậy, việc nghiên cứu nhu cầu đọc của người dân Thành phố Hà Nội là vấn đề hết sức khó khăn nhưng vô cùng cần thiết.

Nhận thức được tầm quan trọng và ý nghĩa thực tiễn của nhu cầu đọc trong đời sống của người dân thành phố Hà Nội và vai trò của mạng lưới thư viện cấp huyện đối với việc thỏa mãn nhu cầu đọc của bạn đọc thủ đô, tôi xin mạnh dạn thực hiện đề tài khóa luận với tên gọi: ***“Thư viện Quận – Huyện với việc phục vụ nhu cầu đọc của người dân trên địa bàn Hà Nội”***. Qua đề tài này tôi mong được đóng góp tiếng nói khẳng định tầm quan trọng của sách báo trong sự nghiệp nâng cao dân trí, sự cần thiết của các thư viện trong việc phục vụ nhu cầu đọc của người dân đồng thời đưa ra một số đề xuất để các Thư viện Quận – Huyện trên địa bàn Hà Nội nâng cao chất lượng phục vụ nhu cầu đọc và góp phần phát triển văn hóa đọc trong nhân dân.

2. Lịch sử vấn đề nghiên cứu

Hiện nay, vấn đề nghiên cứu văn hóa đọc và phát triển nhu cầu đọc trong

nhân dân đã được quan tâm và đề cập trong nhiều tài liệu và công trình nghiên cứu. Để góp phần phát triển văn hóa đọc cho các em thiếu nhi, PGS. TS. Trần Thị Minh Nguyệt đã nghiên cứu đề tài “Giáo dục văn hóa đọc cho lứa tuổi thiếu nhi”, Tác giả Lê Mộng Đài Trang đã thực hiện luận văn với tên gọi “Nghiên cứu phát triển văn hóa đọc cho học sinh phổ thông tỉnh Cà Mau”. Dành sự quan tâm đặc biệt tới các em thiếu nhi Hà Nội, tác giả Nguyễn Như Ngọc đã thực hiện đề tài luận văn với tên gọi “Nghiên cứu văn hóa đọc của học sinh tiểu học trên địa bàn Hà Nội”... Các đề tài đã có nhiều nghiên cứu cụ thể và đóng góp nhiều giải pháp nhằm giáo dục việc đọc sách cho các em thiếu nhi và góp phần phát triển văn hóa đọc trong nhân dân.

Những năm gần đây, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đã thể hiện sự quan tâm thiết thực tới nhu cầu đọc sách báo của nhân dân. Thực hiện Nghị quyết 23 của Bộ Chính trị, Chính phủ đã giao cho Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch xây dựng “Đề án về phát triển Văn hóa đọc trong cộng đồng”. Trong đó, các nhà lãnh đạo đặc biệt chú trọng tới việc phát huy hơn nữa vai trò của các thư viện và trung tâm thông tin trong việc đáp ứng nhu cầu đọc, góp phần phát triển văn hóa đọc cho người dân. Những kế hoạch và chính sách được Bộ đề ra đã mang lại nhiều kết quả đáng trân trọng và vạch ra hướng phát triển mới cho văn hóa đọc trong thời kì hội nhập quốc tế hiện nay.

Hà Nội không chỉ là thủ đô mà còn là thành phố có mạng lưới thư viện rộng khắp và lớn nhất cả nước. Trong đó, hệ thống thư viện công cộng đóng vai trò chủ chốt trong việc thỏa mãn nhu cầu đọc cho nhân dân địa phương. Tuy nhiên, việc nghiên cứu cụ thể về công tác phục vụ của các Thư viện Quận – Huyện trên địa bàn Hà Nội hiện nay vẫn chưa có công trình nào tiến hành nghiên cứu một cách cụ thể. Bởi vậy, việc nghiên cứu về nhu cầu đọc và công tác phục vụ của các thư viện nhằm thỏa mãn nhu cầu đọc của bạn đọc Thủ đô trong giai đoạn hiện nay có ý nghĩa thực tiễn sâu sắc.

3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu

Đối tượng nghiên cứu: Đề tài tiến hành nghiên cứu nhu cầu đọc và thực trạng công tác phục vụ bạn đọc tại các Thư viện Quận – Huyện trên địa bàn Hà Nội.

Phạm vi nghiên cứu: Đề tài chú trọng nghiên cứu nhu cầu đọc và công tác phục vụ bạn đọc tại các Thư viện Quận - Huyện trên địa bàn Hà Nội. Trong đó, các thư viện được chú trọng điều tra bao gồm: Thư viện thị xã Sơn Tây, Thư viện quận Ba Đình, Thư viện quận Hoàn Kiếm, Thư viện huyện Phú Xuyên, Thư viện huyện Ba Vì tính đến thời điểm năm 2011.

4. Mục đích nghiên cứu

Từ việc tìm hiểu và đánh giá thực trạng nhu cầu đọc, công tác phục vụ và khả năng đáp ứng nhu cầu đọc của bạn đọc tại một số Thư viện Quận – Huyện trên địa bàn Hà Nội, đề tài đề xuất một số biện pháp nhằm nâng cao chất lượng phục vụ của các thư viện này để đáp ứng nhu cầu đọc và góp phần phát triển văn hóa đọc cho bạn đọc thủ đô.

5. Phương pháp nghiên cứu

Trong phạm vi đề tài, tôi đã sử dụng phương pháp luận: chủ nghĩa duy vật biện chứng, chủ nghĩa duy vật lịch sử.

Ngoài ra, tôi đã kết hợp sử dụng một số phương pháp nghiên cứu cụ thể như: *Phân tích - tổng hợp tư liệu* liên quan đến đề tài

Điều tra bằng bảng hỏi với 2 đối tượng, bao gồm: các cán bộ đang công tác tại các Thư viện Quận – Huyện trên địa bàn Hà Nội và người dân thủ đô là bạn đọc của các thư viện trên địa bàn bao gồm bạn đọc thiếu nhi và bạn đọc trưởng thành.

Phỏng vấn bán tiêu chuẩn: đối tượng là một số cán bộ thư viện và người dân thủ đô là bạn đọc của các thư viện trên địa bàn.

Quan sát: ngẫu nhiên, không tham dự, hướng tới đối tượng nghiên cứu là các cán bộ thư viện.

6. Kết cấu của đề tài

Ngoài các phần như: Lời nói đầu, lời cảm ơn, kết luận, tài liệu tham khảo, phụ lục... Đề tài gồm 3 chương:

Chương 1: Vai trò của Thư viện Quận - Huyện trong việc phục vụ nhu cầu đọc của người dân trên địa bàn Hà Nội

Chương 2: Thực trạng nhu cầu đọc và công tác phục vụ bạn đọc tại các Thư viện Quận - Huyện trên địa bàn Hà Nội

Chương 3: Một số giải pháp nhằm thỏa mãn nhu cầu đọc của người dân trên địa bàn Hà Nội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hội đồng khoa học - Ban tư tưởng văn hóa Trung ương (2006), *“Nghiên cứu thực trạng, đề xuất giải pháp duy trì và phát triển nhu cầu văn hóa đọc của người Việt Nam trong thời kì công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước”*.
2. Kiều Hương (2001), “Thiếu nhi thủ đô với phong trào đọc sách báo”, *Tập san Thư viện*, (Số 4), tr. 18-20.
3. Lê Văn Viết (2001), *“Cẩm nang nghề thư viện”*, Văn hoá thông tin, Hà Nội.
4. Nguyễn Hữu Viêm (1981), “Vấn đề thỏa mãn nhu cầu tài liệu cho người dùng tin”, *Tập san Thông tin học*, (Số 2).
5. Nguyễn Hữu Viêm (2010), “Văn hóa đọc và thư viện”, *Kỷ yếu hội thảo Định hướng và giải pháp phát triển văn hóa đọc ở Việt Nam*, tr. 21-27
6. Nguyễn Như Ngọc (2007), *Nghiên cứu văn hóa đọc của học sinh tiểu học trên địa bàn Hà Nội*, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
7. Nguyễn Yến Vân, Vũ Dương Thúy Ngà (2006), *“Thư viện học đại cương”*, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
8. Pháp lệnh Thư viện (2001), Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
9. Thư viện Hà Nội (2011), *“Báo cáo kết quả công tác Thư viện quận, huyện, thị xã năm 2010. Kế hoạch hoạt động năm 2011”*
10. Trần Thị Minh Nguyệt (2010), “Văn hóa đọc và vai trò của thư viện công cộng trong phát triển văn hóa đọc”, *Kỷ yếu hội thảo Định hướng và giải pháp phát triển văn hóa đọc ở Việt Nam*, tr. 104-111.

11. Trần Văn Hà (2010), *Tổ chức và hoạt động thư viện cấp huyện trên địa bàn Hà Nội*, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.
12. Trương Đại Lượng. “*Công tác với người đọc*”, Tập bài giảng.
13. Vũ Dương Thúy Nga (2010), “Làm thế nào để phát triển văn hóa đọc ở thủ đô”, *Tạp chí Thư viện*, (Số 5), tr. 27-32.
14. Vụ thư viện (2008), “*Về công tác thư viện*”, Hà Nội.
15. Vụ thư viện (2006), “*Các thư viện và trung tâm thông tin – thư viện ở Việt Nam*”, Văn hóa – Thông tin, Hà Nội.
16. <http://dictionary.bachkhoatoanthu.gov.vn/>
17. <http://nlv.gov.vn>
18. <http://thuvien.net>
19. <http://tonvinhvanhoadoc.vn/>